

odstavka, da naj bodo dolgovi podrobno naštet, dobili še zaključek, da mora biti ob sedanjem stanju zakonodaje v ogib pravnih prevzemnih dogovor izražen v pogodbi ne samo v materialnem razmerju kot plačilni prevzem, ampak in osobito tudi v formalni strani kot dolgovni prevzem v tehničnem zmislu besede. Z ozirom na sedanjo judikaturo je ta-le drugi moment zlasti glede na račun izročnine prevzetih vknjiženih bremen živo potrebna, ne pa odvečna stvar. Da se doseže zaščita odsotnih upnikov, je najmanj, kar bi se moralo vpoštevati, primeren pasus v pogodbi, ki bi izrazil, da se je posestvo izročilo in prevzelo z vsemi dolgovi in da pogodba nima namena oškoditi upnike.

(Pride še.)

Iz pravosodne prakse.

A. Civilno pravo.

a) **Je-li tužitelj dužan, da pristupi na ročište urečeno uslijed podignuća prigovora protiv platežnog naloga, premda iz dostavnice proizlazi, da je već platežni nalog postao pravomoćnim?**

Kod kotarskoga suda u P. bila je podnešena opombena tužba na isplatu iznosa od 315 K. Polag povratnice bio je platežni nalog tuženiku dostavljen dne 24. lipnja 1910.

Na 9. srpnja 1910, dakle 15. dan po dostavi, pristupi tuženik na sud u svrhu, da proti dotičnome platežnom nalogu podigne prigovor, i zbilja činovnik pisarne uzme isti prigovor na zapisnik.

Sudac nato ureče ročište za usmenu raspravu, ali tužitelj, kome je bio poznat dan dastave platežnog naloga tuženiku, i koji je već na temelju tog plat naloga zatražio kod suda ovrhu, nije na to ročište pristupio, te je protiv njega bila izrečena oglušna presuda.

Protiv toj presudi podigao je tužitelj priziv, ali je isti bio odbit iz slijedećih razloga:

Priziv je naperen i protiv zaključka, kojim je bilo uslijed prigovora, što ih je tuženik podigao protiv platežnom nalogu, urečeno ročište za raspravu, pa treba stoga ispitati, je li taj zaključak ništetan?

Iz obavljenih izvida proizlazi, da je platežni nalog bio dostavljen punici tuženika dne 23. lipnja 1910, da ova potonja nezna ni čitati in pisati; da ona poštu, koja dodje za tuženika, postavi na jedan stol, te ju tuženik tekar u večer pregleda; osim toga proizlazi jošte, da je postojala mogućnost, da je tuženik poštu od 23. lipnja 1910 pregledao istoga dana v večer, budući, da se je toj dan nalazio kod kuće.

Nije se ali moglo utvrditi, kojeg je u istinu dana bila tuženiku uručena tužba ali bolje platežni nalog izdan na temelju iste tužbe.

S druge strane ustanovljeno je, da se dostavni organ nije držao ustanova § 106 gr. post., po kojima bi dostava platežnog naloga morala naslijediti u vlastite ruke tuženiku (§ 7. opomb. zak. i članak XXVIII. br. 2 uvodnog zakona gr. post.). I baš radi toga ne može se znati, kojeg je dana bio tuženiku uručen platežni nalog i stoga na njegovu korist idu svi dani, što predhode 9. srpnja 1910, kod je tuženih naime podigao prigovor.

I ako je prvi sudac formalno obzirom na prividnu dostavu od 24. lipnja 1910 pomutnjom ureka ročište za raspravljanje spora in merito, te time oduzeo platežnom nalogu valjanost (snagu), ipak je on i ako bez znanja radio zakonito, pošto radi već spomenutih razloga (neredovita dostava i nemogućnost ustanavljenja dana urudžbe) idu na korist tuženika svi dnevi, što predhode 9. srpnja 1910.

Stoga se dakle u tom zaključku, kojim je bilo urečeno ročište za raspravu, kojim je bila oduzeta platežnom nalogu valjanost, ne opaža nikakva ništetnost. Predpostavivši to i pošto tužiteljica, nije mogla dotični zaključak pobijati odijeljenim pravnim lijekom (§ 130 gr. post. i ex contrario § 12. opomb. z.), ona je morala pristupiti na ročište u svrhu meritornog raspravljanja spora, da tako izbjegne oglušnim posljedicama, a tim više, što joj nisu bili poznati razlozi, radi kojih je prvi sudac držao shodnim, da ureče ročište, i što je na tom ročistu uslijed njezinog nepristupa bila izvržena pogibelji, da bi proti njoj mogla biti izrečena oglušna presuda (§ 396 gr. post.). Uslijed do sada ustanovljenog stanja stvari i pošto se u pobijanoj presudi nije opazio nijedan od razloga ništetnosti; iznešenih u prizivu, a ni ikoji drugi, koji bi se morao uzeti s ureda u obzir, moralo se je priziv odbiti.

Vrhovno sudište nije udovoljilo riješidbom d. d. 15. ožujka 1911 Rv VIII. 92/11, reviziji tužitelja i to iz slijedećih razloga:

Prizivna presuda pobija se iz ovih u § 503 gr. post. nabrojanih revizijskih razloga, no nijedan od ovih nije se mogao uvažiti. Sa stanovišta revizijskog razloga br. 1 § 503 gr. post., u savezu sa br. 6 § 477 gr. post. smatra se prizivna presuda inštetnom, jer je u smislu revizije pobijana presuda bila izdana u pravnom sporu, koji je već bio pravomoćno riješen, te prema tome isti nije više spadao na redoviti put pravde. Tome prigovoru treba ali opaziti, da razlog ništetnosti br. 6 § 477 gr. post. postoji samo onda, kada pravna stvar ne spada pred ovozemnu sudbenost ali pred redovite sudove ili kad je već presudjeno o kakvoj stvari, koja spada pred izvanparbenu sudbenost.

U navzoćnom slučaju ne postoji nijedna od ovih pretpostavka, te se stoga ne može uzeti u obzir razlog ništetnosti § 530 gr. post.

Revizija drži, da uvaženi razlog ništetnosti krivog pravnog prosudjivanja spora leži u tome, što je prizivno sudište pošlo sa krivog pravnog stanovišta, dopuštajući, da je tuženih mogao, obzirom na okolnost, što se nije mogao ustanoviti dan dostave platežnog naloga istome, još na 9. srpnja 1910 pravomoćno pedići proti dotičnome platežnom nalogu prigovore. No, pobijanju se presuda ipak ne temelji na krivom pravnom shvaćanju.

U nazoćnom slučaju ne radi se o tome, kojeg je dana bio dostavljen tuženiku platežni nalog i dali je dostava uslijedila po zakonskim propisima, već je ovdje jedino odlučujuće pitanje, da li je oglušna presuda, proglašena na ročištu d. d. 30. kolovoza 1910 uslijed izostatka tužitelja bila polag činjeničkog stanja osnovana, i dali je bila izdana prema pravnim propisima.

Na ovo pitanje mora se svakako jestno odgovoriti. Proizlazi iz samih spisa, te se ne nijeće, da je bila tužiteljica uslijed podignutih prigovora proti platežnom nalogu d. d. 18. lipnja 1910 posl. br. M VI. 267/10-1, redovito obavještена o urećenju ročišta za sporno raspravlanje dne 30. kolovoza 1910, pa ako je dakle tužiteljica usprkos redovite obavijesti izostala na tom ročištu, a tuženik nakon zanijehanja tužbenih navoda predlaga oglušnu presudu, to je sudac morao postupati polag ustanova §§ 133, 396, 442, I. al. gr. post., i presuditi u smislu predloga.

Prizivno sudište posvema opravdano ističe, da je bila stvar tužiteljice pristupiti na ročište i ondje prigovarati pravomoćnost platilnega naloga.

U stadiju revisionalnog postupka ona je uslijed ustanove § 504 gr. post. u tome prekludirana, te se više dotična izvadjanja ne mogu uzeti v obzir.

Obzirom dakle na ovo činjeničko i pravno stanje ne opaža se u stanovištu zastupanom od prizivnog sudišta krivo pravno shvaćanje, te radi toga i ne predleže revizijski razlozi br. 3 i br. 4 § 503 gr. post.

Revizijski dalje razlog br. 3 § 503 gr. post. prikazuje se s obzirom na dosada spomenuto bezpredmetnim, te uz to stvarno neutemeljenim, pa nije stoga nužno, da se o njemu raspravlja.

U svakom dakle pogledu neutemeljenoj reviziji nije se moglo udovoljiti.

M. Muha.

b) K uporabi § 9 izvršilnega reda.

Posojilnica v Kotmarivesi za občino Kotmaraves, Bilčovs, Žihpolje in Vesca r. z. z n. z., je vložila menično tožbo pri pristojnem deželnem kot trgovskem sodišču v Celovcu proti dolžniku, čigar bivališče ni znano. Sodišče je postavilo tožencu skrbnika v osebi odvetnika dr. K. v Celovcu.

Na tožbo je izdalo sodišče menično-plačilni nalog v zmislu tožbenega zahtevka. Skrbnik toženca pa je vložil proti menično-plačilnemu nalogu ugovor.

Akoprav je bil toženec trd Slovenec, je izvajal njegov skrbnik v ugovoru predvsem, da se zavaruje proti izdanju slovenskega menično-plačilnega naloga, češ, da nasprotuje tak nalog obstoječim sodnim običajem (»dem bestehenden Gerichtsgebrauche«).¹⁾ Na podlagi teh in drugih ugovorov je razpisalo sodišče sporno razpravo.

Posojilnica kot tožnica pa je med tem na podlagi menično-plačilnega naloga Cw 115/14 predlagala izvršbo v varnost z vknjižbo predznambe zastavne pravice svojih terjatev na zemljišče zavezanca, oziroma toženca.

Sodišče je ustreglo temu predlogu, vendar pa ni dovolilo vknjižbe predznambe zahtevajoči »Posojilnici v Kotmarivesi, za Kotmaroves, Bilčovs, Žihpolje in Vesca r. z. z n. z.«, ampak za združno »Vorschusskasse in Köttmansdorf«.

¹⁾ V področje deželnega kot trgovskega sodišča v Celovcu spada cela koroška dežela, ki ima krog $\frac{1}{3}$ slovenskega prebivalstva.

Posojilnica je vložila proti sklepu rekurz na višje deželno sodišče v Gradcu ter je navajala predvsem nepostavnost izpodbijanega sklepa z ozirom na § 9 izvrš. r., ker se je dovolila izvršba na korist drugi kot zahtevajoči upnici. Navajala je dalje, da je v združenem registru vpisana kot zadruga le v slovenskem jeziku, kar je in mora biti sodno znano. Končno je protestirala proti takemu nepostavnemu in nezmisljenemu germaniziranju slovenskih imen in si pridržala pravico, zahtevati odškodnino za nastalo škodo od one oblasti, ki jo je s svojim nepostavnim postopanjem zakrivila. Ta nevarnost škode je očitna, ker obstaja razun zahtevajoče Posojilnice v Kotmarivesi res tudi druga zadruga »Vorschusskasse in Köttmansdorf«.

Višje deželno sodišče v Gradcu je rekurzu s sklepom R II 56/14-3 od 6. aprila 1914 povsem ustreglo, spremenilo izpodbijani sklep ter odredilo, da se vknjiži predznanba zastavne pravice za »Posojilnico v Kotmarivesi«.

Razlogi nadsodišča so bistveno isti, kot jih je navedla posojilnica v utemeljitev svojega rekurza.

Dr. H.

c) Kadar je bila dogovorjena pogodba na dobavo blaga v svrhu nadaljnega razpečavanja na odpoklic s strani kupca do gotovega roka, se pogodba ne razveljavi po sebi vsled zamujenega roka za odpoklic.

Tožnik je kupil glasom pismenega dogovora z dne 10. marca 1911 od toženca v svrhu nadaljnega razpečavanja 142 vreč riža, katere bi moral toženec poslati na »odpoklic«, ki se mora izvršiti do začetka marca 1912

Poslal pa je toženec dne 14. aprila 1911 21 vreč in na odpoklic z dne 24. avgusta 1911 še 11 vreč. Nato je tožnik šele dne 6. marca 1912 odpoklical ostalih 100 vreč z naročilom, da jih je poslati tekom treh tednov, na kar je toženec odgovoril, da zaradi šele 1. marca 1912 naznanjenega, torej zakasnelega odpoklica riža sploh več dobavil ne bo.

Tožnik je zahteval zaradi odklonjene dobave s tožbo razliko med pogojeno ceno kupljenega riža in ceno, katero je imel riž tekom meseca marca 1912 v zmislu člena 355 trg. zakona z ozirom na

trgovski običaj, po katerem znači rok »do začetka meseca« toliko, kakor do 10. zadevnega meseca.

Vse tri stopnje so ugodile tožbenemu zahtevku, vrhovno sodišče z razsodbo od dne 3. januarja 1913 opr. št. Rv VI 621/12 iz teh-le razlogov:

Iz pismenega dogovora, sklenjenega dne 10. marca 1911, še ne sledi, da je tožnik izgubil pravico, zahtevati ves ostali, še ne odpoklicani riž zaradi tega, ker ga ni odpoklical do začetka marca 1912, kajti glasom dogovora ni bila sklenjena kupčija (fiksna) v zmislu čl. 357 trg. zakona, po katerem se pošiljatev blaga po določenem roku ne more več smatrati kot izpolnitev pogodbe. Zlasti se iz časovne označbe »do začetka marca« po sebi ne more izvajati obstoj fiksnega opravila.

Smatrati pa kot fiksno opravilo dogovor, ki določa, da se razveljavi kupčija v slučaju zamujenega roka za odpoklic glede odpoklicanega blaga, ne gre; tako naziranje je v nasprotju s pojmom fiksnega opravila, ki obstoji le v terminiranju časa za pošiljatev blaga, ne pa v terminiranju časa za odpoklic.

J. Ser nec.

B. Kazensko pravo.

a) Za dejanski stan goljufije ne zadošča storilčev namen, da bi spravil premoženje koga drugega v nevarnost; treba je izrazitega oškodovalnega namena.

Razsodbeni razlogi so ugotovili, da je A na račun o dolgu, ki ga je dolgoval B-ju in za kojega mu je jamčil C kakor porok, ponaredil potrdilo, da je dolg plačan, ponarejen račun pokazal pisanja in čitanja neukemu C, in sicer v dokaz, da je le-ta prevzetega jamstva za dolg prost, in da bi ga le-ta pustil iz stanovanja, ki ga je imel on pri njem. Sodnik je pri tem položaju smatral za dokazano, da je hotel A C-ja ogoljufati, in je obsodil A-ja radi prestopka po § 461 kaz. zak.

Vrhovni kasacijski dvor je z odločbo z dne 23. septembra 1913 vpr. št. Kr III 151/13-4 izrekel na ničnostno pritožbo v varstvo zakona, da je bil z navedeno razsodbo za-

k o n k r š e n, ter je oprostil A po § 259/3 kaz. pr. r. od obtožbe radi prestopka po § 461 kaz. zak.

Razlogi.

Izvajanja v razsodbi kažejo, da razsodba napačno tolmači za goljufijo potrebni oškodovalni namen. V razlogih ugotovljen namen A, da bi »prišel s pomočjo ponarejenega potrdila od C-ja proč«, ni isti kakor namen, da bi imenovanega za 15 K oškodoval, in ne bi niti takrat odgovarjal k dejanskemu stanu goljufije potrebnemu oškodovalnemu namenu, ako bi se hotelo morebiti v njem videti namen, da se izogne korakom, vpotenim radi zavarovanja regresne terjatve C-ja proti A, kajti s tem bi bilo premoženje C-ja le spravljeno v nevarnost, ne pa v škodo. V resnici torej ni ugotovljen oškodovalni namen in vsled tega nedostaje za goljufijo potrebnega znaka. Bilo je torej vsled predloga generalne prukorature v zmislu § 292 k. pr. r. izreči, kakor je zgoraj povedano.

Dr. M. D.

b) Pojma »izselitev« in »izseljenec« v zmislu izseljeniškega zakona z dne 21. januarja 1897 drž. zak. št. 27.

Ugotovljeno je, da je obdolženec A. posredoval izselitvena opravila brez oblastvenega dovoljenja.

Okrajno sodišče je obdolženca A oprostilo v zmislu § 259 št. 3 kaz. pr. r., ker v tem slučaju ne gre za »izselitveno« opravilo v zmislu zakona z ozirom na to, da je v zmislu pat. z dne 24. marca 1832 »izseljenec« le tisti, ki se poda v inozemstvo z namenom, se ne več vrniti. Bistvu »izseljevanja« ne odgovarja že odpotovanje v inozemstvo samo na sebi, ampak šele takrat, če se odpotovalec sploh ne misli vrniti, ali pa če je vrnitev smatrati po danih okoliščinah za iluzorično. (V tem zmislu tudi odločba kasacijskega dvora z dne 19. januarja 1904.)

Vzklicno sodišče pa je obdolženca spoznalo krivim prestopka po § 1 cit. zak. in je oprlo krivdorek na med tem izišlo odločbo kasacijskega dvora z dne 14. februarja 1913. Pojma »izseljenec« in »izselitev« v zmislu izseljeniškega zakona nista tolmačiti v zmislu pojma izseljeniškega patenta iz leta 1832. Po zakonu

iz leta 1897. je »izseljenec« vsak, ki ostavi domovino z namenom, v bodoče se preživljati v inozemstvu, nikakor pa ni treba, da bi imel namen, »se ne več vrniti« v domovino. »Izseljenec« je potemtakem tudi tisti, ki se poda v inozemstvo z namenom, si tam kaj denarja prislužiti in prihraniti in se v daljšem ali krajšem času zopet vrniti v domovino.

Dr. Kovča.

c) Določba § 395 kaz. pr. r. ne velja za določitev zastopniških stroškov v razmerju med strankinem zastopnikom in njegovim namestnikom; tudi ni izreči v sklepu dajatvenega roka in zapretiti prisilne izvršbe.

V kazenski stvari radi žaljenja časti je zastopal zasebno obtožiteljico odvetnik dr. A kot substitut odvetnika dr. B.

Na predlog dr. A je izdalo okrajno sodišče v likvidacijskem postopanju sklep, v katerem je izreklo, da je dr. B dolžan plačati substitutu stroške zastopanja v znesku 27 K 20 h v 14. dneh pod izvršbo.

Pritožbo zoper ta sklep je okrožno sodišče zavrnilo kot zakasnelo.

Na pritožbo generalne prokurature pa je vrhovni kasacijski dvor izrekel z odločbo od 14. oktobra 1913 opr. št. Kr 914/13-4, da krši navedeni sklep okrajnega sodišča zakon v določbi § 395 kaz. pr. r. Ta zakonita določba pride namreč le v poštev, kadar se v kazenskem postopanju stranka in njen zastopnik ne moreta sporazumeti glede stroškov za zastopanje, ne pa v slučaju, kadar gre za razmerje med zastopnikom, pooblaščenem od stranke, in med njegovim namestnikom.

Kršen pa je zakon tudi zato, ker govori § 395 kaz. pr. r. izrecno le o »določitvi« zastopniških stroškov, torej o ugotovitvi glede njih visokosti, ne pa tudi o tem, da je stroške prisoditi, še manj pa, da jih je prisoditi z določitvijo dajatvenega roka in zapretivši prisilno izvršbo,

T. B.

d) Določbe § 320 črka e k. z. glede lažnjivih navedb v zglasilnici se nanašajo tudi na razporedlek »spremstvo«. (Odločba vrhovnega in kasacijskega dvora od 20. januarja 1914 opr. št. Kr III 2/14.)

Glasom kazenskih spisov je prenočil oženjeni obdolženec A v mestu X v noči od 12. na 13. julija 1913 v hotelu M, v noči od 15. na 16. septembra pa v hotelu N. z neko tujo žensko, katero je označil v zglasilnici in sicer v razpredelku: »spremstvo«, lažnjivo za svojo ženo. Okrajno sodišče ga je oprostilo v obeh slučajih od obtožbe prestopka po § 320 e kaz. zak. v zmislu § 259 in 3 k. pr. r., ker spada pod kazensko določbo § 320 e k. z. le navedba lažnjivih okolščin, ki se tičejo osebnih razmer one osebe, ki se je zglasila, ne pa osebe, ki morda spremlja prvo, in ker v besedah »s soprogo«, napisanih v zglasilnici v razpredelku »spremstvo« ni videti takih lažnjivih navedb glede osebe, ki se je zglasila. Ena teh rzsodb ni bila izpodbijana, proti drugi oprostilni rzsodbi po državnem pravdnštvu prijavljeni vsklic pa ni imel uspeha, ker se je vsklicna stopnja pridružila nazoru prvega sodišča. V razlogih svoje rzsodbe se je vsklicno sodišče nanašalo še na nadpis § 320 črka e: »kazen tistih oseb, ki se zglase lažnjivo«, iz katerega je tudi posneti, da se kazenska določba tiče le tiste osebe, ki se je zglasila. Obdolženec ni zglasil sebe lažnjivo, ampak je lažnjivo navedel le okolnosti, ki se tičejo druge osebe.

Vrhovno in kasacijsko sodišče je izreklo z rzsodbo od 20. januarja 1914 opr. št. Kr III 2/14-4, na pritožbo generalne prokurature v varstvo zakona, da kršijo navedene rzsodbe zakon v določbi § 320 črka e kaz. zakona.

Razlogi.

Obdolženčeva oprostitev od obtožbe očitno ni združljiva z zakonom § 320 e kaz. z. Po izrecni določbi § 320 črka e k. z. prvi slučaj je polg tega, če si kdo nadene v zglasilnici napačno ime, lažnjiv stan, lažnjivo opravilo, označena kot prestopok tudi navedba drugih lažnjivih okolnosti sploh v zglasilnici. Če pa je že s tem odvzeta podlaga domnevi prejšnjih sodišč, da lažnjiva navedba v razpredelku »spremstvo«, zglasilnice ne more udejstviti dejanskega stanu tega prestopka, izkaže se kot povsem neopravičena, če se

uvažuje, da je bila lažnjiva označba spremljevalke kot lastne soproge lažnjiva ne le glede spremljevalke, ampak tudi glede osebe »zglasevalca«. V tem namreč ni videti le trditve, da je spremljevalka omožena z obtožencem, v tem tiči namreč tudi trditev, da je obdolženec, ki se je zglašil, s spremljevalko v razmerju zakonskega moža. Ni torej nobenega dvoma, da gre tukaj za lažnjivo navedbo, ki se nanaša tako na spremljevalko kakor na osebo, ki se je lažnjivo zglašila.

T. B.

Izpred upravnega sodišča.

a) Javnost potov.

Deželni odbor kranjski je, potrjujoč sklep občinskega odbora v Št. V. z dne 7. februarja 1904 izrekel, da se morata poti parc. št. 1619 in 1620 kat. občine St. popraviti in da se ne ugodni zahtevi pritožnikov po opustitvi teh poti kot občinskih.

Upravno sodišče je z odločbo 27. februarja 1907, št. 1947, na pritožbo J. T. in tovarišev iz vasi G. in D. razsodilo:

Kar se tiče poprave potov kot voznih ali pešpotov in kroga konkurenčnih zavezancev, se izpodbija odločba razveljavlja zaradi pomanjkljivega postopanja. V drugem se pritožba zavrača kot neutemeljena.

Razlogi.

Pravni interes pritožnikov na stvari je podan s tem, da njih zahteva proti ukazu županstva, ponovljenem vsled odklonilnega sklepa občinskega odbora, da morajo poti z gramozom nasuti, meri na oprostitev naloženih del. Pritožniki izpodbija odločbo zaradi pomanjkljivosti postopanja, ker nista bili preiskani v njihovem rekurzu uveljavljeni točki, namreč

1. da sta označeni parceli zasebna poljska pota, ki nista bila nikdar v rabi kot vozna, temveč sta bila od nekdej s travo zarasla pešpota;

2. če bi bila občinska pota, bi morala cela občina skrbeti za njih vzdrževanje in ne samo posestniki iz vasi D. in G.